

5. 6 DĚJEPIS

5. 6. 1 Charakteristika předmětu:

A. Obsahové vymezení:

Předmět dějepisu je zařazen do všech ročníků nižšího stupně gymnázia a žáci se v něm postupně seznamují s historickým vývojem společnosti od pravěku do současnosti.

Výuka předmětu je koncipována tak, aby žáci získali komplexní náhled na proces vývoje a proměn všech hlavních oblastí společenské reality, aniž by byli zatěžováni tradičními požadavky na převážně paměťové osvojování neadekvátního množství časových údajů, jmen a pojmů. Naopak, důraz je kladen zejména na rozvíjení živého zájmu žáků o minulost vlastní země, evropské kultury i dalších světových civilizací, postupný rozvoj jejich historického vědomí a dotváření pozitivní hodnotové orientace a schopnosti zaujímání a kultivovaného vyjadřování vlastních názorů a postojů.

Tomuto pojetí odpovídá zaměření výuky na sledování příčin, průběhu a následků zásadních historických procesů, hledání souvislostí mezi historickými jevy a současnou podobou společnosti i mezi vývojem českého státu a významnými událostmi světových dějin.

Učivo dějepisu je při dané hodinové dotaci rozvrženo do jednotlivých ročníků následujícím způsobem:

- **prima** – V prvním ročníku nižšího stupně gymnázia se žáci zpočátku seznamují s předmětem, v němž se budou zabývat životem lidí v minulosti. Poté již přecházíme k dějinám pravěku a starověku s důrazem na rozvoj civilizace a růst ovlivňování životního prostředí lidskými aktivitami.
- **sekunda** – Výuka dějepisu pokračuje dějinami středověku a raného novověku. Sledované období začíná procesem stěhování národů a končí třicetiletou válkou, která představuje jeden z klíčových mezníků evropských dějin.
- **tercie** – V tomto ročníku se zabýváme dějinami novověku s hlavním důrazem na tzv. dlouhé devatenácté století, které končí mezinárodními konflikty v předvečer první světové války.
- **kvarta** – Výuka je zaměřena převážně na dějiny dvacátého století, avšak v souladu s obsahem vzdělávacího oboru dějepisu podle RVP GV je pozornost věnována také rozvíjení orientace žáků v problémech současného světa.

B. Časové vymezení:

Ročník	Prima	Sekunda	Tercie	Kvarta
Hodinová dotace	2	2	2	2

Pro celý dějepisný cyklus pravěk – moderní dějiny je také na vyšším stupni gymnázia vyhrazeno 8 hodin. Rozdílem oproti nižšímu stupni je to, že zatímco na od primy do kvarty jsou dějepisu vyhrazeny 2 hodiny týdně v každém ročníku, na vyšším stupni (kvinta – oktáva) jsou to v kvintě a v sextě 3 hodiny a v septimě 2 hodiny týdně. V oktávě se s dějepistem setkávají pouze ti studenti, kteří si jako volitelný předmět zvolí historický seminář s cílem z dějepisu maturovat. Učební plán pro vyšší stupeň pak vypadá následovně:

C. Organizační vymezení:

Výuka dějepisu probíhá převážně v kmenových třídách, a to s využitím rozmanitých metod a organizačních forem. Výuka v mimoškolním prostředí (např. exkurze a návštěvy výstav) je zařazována podle organizačních možností výchovně vzdělávacího procesu.

Z průřezových témat RVP ZV se ve výuce dějepisu ve větší míře uplatňuje environmentální výchova, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, výchova demokratického občana, multikulturní výchova a mediální výchova.

V dějepisu se uplatňuje celá řada mezipředmětových vazeb, neboť tento předmět integruje poznatky z nejrůznějších oblastí lidské činnosti. Výrazněji se uplatňují mezipředmětové vazby s českým jazykem a literaturou, občanskou výchovou, estetickou výchovou (výtvarnou i hudební) a zeměpisem.

5. 6. 2. Výchovné a vzdělávací strategie

- **kompetence k učení** – Žáci se učí používat ve správném významu různé pojmy pro označování společenských jevů, vztahů a procesů, s nimiž se setkávají při poznávání minulosti. Poznávání minulosti žákům rovněž umožňuje srovnávat vývoj společnosti v různých zemích a obdobích a hledat souvislosti mezi osvojenými dějepisnými poznatky a svými znalostmi v oblasti aktuální společenské reality. Učitel umožňuje žákům využívat jejich individuální kognitivní a učební styl a během výuky se snaží vytvářet takové situace, v nichž žáci pociťují radost ze společného učení a z poznávání minulosti. Do výuky zařazuje témata, která žákům umožňují získat komplexnější pohled na společnost v jejich historických proměnách.
- **kompetence k řešení problémů** – Žáci se učí přemýšlet o životě lidí v minulosti v co nejširších souvislostech a vyhledávat si informace důležité pro vytváření vlastních názorů a postoju vůči významným historickým událostem a osobnostem. Učitel žákům umožňuje tvůrčím způsobem řešit problémové úlohy, jejichž prostřednictvím si nejen osvojují specifické dějepisné znalosti, ale také rozvíjejí schopnost kritického posuzování informací z různých zdrojů.
- **kompetence komunikativní** – Žáci mají možnost souvisle a vlastními slovy vypravovat o probíraných historických událostech a osobnostech, sdělovat ostatním své názory a postoje a seznamovat se s názory a postoji svých spolužáků. Učitel umožňuje žákům využívat písemný i ústní projev tak, aby každý mohl co nejlépe uplatnit své dovednosti.
- **kompetence sociální a personální** – Žáci postupně objevují význam spolupráce mezi lidmi pro rozvoj společnosti v dějinách a tento princip kooperace se přenáší i do společných činností během výuky dějepisu. Učitel umožňuje žákům pracovat samostatně i ve skupině tak, aby se každý mohl podílet na společném plnění zadaných úkolů.
- **kompetence občanské** – Žáci si vytvářejí vlastní postoje vůči principům a hodnotám společnosti. Dále poznávají proces rozsáhlých změn životního prostředí během historického vývoje a seznamují se s projevy hmotné i duchovní kultury různých národů. Učitel zařazuje do výuky témata, jejichž prostřednictvím mohou žáci nacházet souvislosti mezi civilizací a přírodou a vytvářet si pozitivní postoj vůči kulturnímu dědictví a uměleckým dílům.
- **kompetence pracovní** – Žáci během výuky pracují samostatně, ve dvojicích, v malých skupinách nebo v celé třídě a učí se efektivně využívat pomůcky a prostředky, které mají na hodinách dějepisu k dispozici. Učitel vymezuje základní pravidla pro práci ve skupinách a průběžně poskytuje žákům zpětnou vazbu.

Dějepis a průřezová témata

Dějepis (potažmo historie) je věda o dějinách lidstva, dotýká se tak prakticky všech aspektů lidské činnosti. Vzhledem k této skutečnosti je dějepis klíčovým předmětem pro utváření řady průřezových témat jako jsou osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, multikulturní výchova, environmentální výchova

Stejně jako v jiných předmětech i dějepis má vhodně vybranými metody výuky a činnostmi při vyučování přispívat ke komplexnímu rozvoji osobnosti mladého člověka – k jeho schopnost řešit problémy, komunikovat s ostatními, nalézat nová a neotřelá řešení, poznávat sebe sama (tzv. metakognice) a na základě tohoto poznání vhodně určovat strategie učení.

Dějepis díky hlubšímu srovnání jednotlivých politických režimů v historii pomáhá studentům v jejich politické orientaci. Svou komplexní analýzou pak dospívá k závěru naprostého odsouzení totalitních režimů a definitivní preferenci demokratického způsobu vládnutí bez jakýchkoliv alternativ v podobě autoritativních nebo poloautoritativních režimů.

I přes silící výtky proti evropeizaci dějin tvoří historie „starého kontinentu“ páteř dějepisného vyučování. Svým detailnějším pohledem na události Evropy, které v mnohých případech fatálně ovlivňovaly nebo dokonce determinovaly historii podstatné části planety, pomáhá v pochopení výlučnosti evropského kontinentu. Ta Evropě zůstane i přes její částečné zastínění nastupujícími ekonomickými velmocemi typu Číny a Indie.

Zároveň je nutné posunout dějepis směrem k multikulturní výchově – neomezovat se na mnohdy zbytečné seznamy panovníků různých evropských mocností a přesunout důraz směrem k chápání dějin jako prolínání a ovlivňování různých civilizací a kultur. Tím může dějepis přispět ke globální společnosti 21. století, ve které zmizí hranice a tím pádem dojde ke stírání dosavadních národnostních a kulturních rysů.

V průběhu celých lidských dějin je jedním ze základních aspektů vzájemné působení člověka na přírodu a naopak. Jestliže byl z počátku tento vztah charakterizován determinací člověka přírodou, od doby průmyslové revoluce dochází k značnému vychýlení a dnes člověk životní prostředí přetváří v masovém měřítku. Poslední dekáda lidských dějin je naplněna příklady obrovských ekologických katastrof a problémů. Pokud je nebudeme řešit striktním odklonem od společnosti konzumu směrem k trvale udržitelnému rozvoji, mohou se bezy stát neřešitelnými. Úkolem dějepisu je tedy neustále zdůrazňovat, že závislost člověka na přírodě nezmezila, lidstvo si tuto závislost pouze stále méně uvědomuje.

V rámci mediální výchovy může dějepis demonstrovat dlouhý vývoj komunikačních médií v průběhu lidských dějin, hlavně pak v případech, kdy média nejenom odrážejí, ale dokonce významně ovlivňují samotný průběh historických událostí. Neopominutelný je také vztah mezi totalitními diktaturami a ovládnutím médií ve 20. století s cílem deklarovat, že míra lidské svobody závisí právě na přísunu objektivních a nezkreslených informací.

Očekávaný výstup RVP (žák)	Školní výstup (žák)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
<p>Žák uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány.</p> <p>Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.</p>	<p>Žák rozlišuje mezi hmotnými a písemnými památkami (prameny) a vlastními slovy s využitím příkladů vysvětlí, jaké informace o životě lidí v minulosti lze z uvedených dvou typů pramenů získat.</p> <p>Žák popíše, čím se zabývají muzea a archivy a vysvětlí význam uvedených institucí pro poznávání života lidí v minulosti.</p> <p>Žák vyjmenuje hlavní období dějin – pravěk, starověk, středověk, novověk, moderní doba.</p>	<p>Poznávání minulosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - svědectví o minulosti, hmotné a písemné prameny - muzea a archivy – jejich funkce a význam pro poznávání minulosti - přehled a pořadí hlavních období dějin (pravěk, starověk, středověk, novověk, moderní doba) 	<p>Občanská výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - kulturní život (rozmanitost kulturních projevů, kulturní instituce) <p>Český jazyk a literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> - základy literární teorie a historie <p>Zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> - Země jako vesmírné těleso (střídání dne a noci, střídání ročních období) <p>Fyzika</p> <ul style="list-style-type: none"> - fyzikální veličiny (čas)
<p>Žák charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu.</p> <p>Žák objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost.</p>	<p>Žák uvede rozdíly ve způsobu života lovců starší doby kamenné a zemědělců mladší doby kamenné (nástroje, obydlí, umění, pohřbívání).</p> <p>Žák zhodnotí význam ovlivnění přírody člověkem v důsledku neolitické revoluce.</p> <p>Žák objasní význam technologie zpracování kovů (zejména bronzu a železa) pro další rozvoj civilizace.</p>	<p>Pravěk</p> <ul style="list-style-type: none"> - způsob života pravěkých lovců a sběračů - počátky zemědělství, neolitická revoluce - zpracování kovů, rozvoj řemesel - nejstarší známá etnika na našem území (Keltové, Germáni) - významná archeologická naleziště na našem území 	<p>Biologie</p> <ul style="list-style-type: none"> - vznik, vývoj, rozmanitost, projevy života a jeho význam (náhledy na vznik života) <p>Občanská výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - zásady lidského soužití (dělba práce a činností, výhody spolupráce lidí)
<p>Žák uvede příklady archeologických kultur na našem území.</p>	<p>Žák uvede příklady archeologických nalezišť na našem území.</p> <p>Žák porovná způsob života Keltů a Germánů.</p>		<p>Občanská výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - naše obec, region, kraj (důležité instituce, zajímavá a památná místa)
<p>Žák rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací.</p>	<p>Žák vyjmenuje oblasti vzniku nejstarších starověkých civilizací (Mezopotámie, Egypt, Palestina, Indie, Čína).</p> <p>Žák uvede technické vynálezy, které přispěly k rozvoji zemědělství ve starověké Mezopotámii a v Egyptu.</p>	<p>Starověký orient</p> <ul style="list-style-type: none"> - počátky civilizace v Mezopotámii (zemědělství; města a jejich obyvatelé) - Sumerové - Babylónská a Asyrská 	<p>Zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> - regiony světa

	<p>Žák vyjmenuje sociální skupiny (vrstvy), které tvořily společnost nejstarších civilizací.</p>	<p>říše - nejstarší písmo - monumentální stavby - civilizace starověkého Egypta - Indie ve starověku - Čína ve starověku</p>	<p>Občanská výchova - lidská setkání (přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost)</p>
	<p>Žák objasní význam starověkých měst jako středisek řemeslné výroby, obchodu a státní správy.</p>		<p>Občanská výchova - právní základy státu (znaky státu, typy a formy státu)</p>
	<p>Žák uvede nejvýznamnější státní útvary, které vznikly v oblasti starověkého Orientu a porovná jejich společné znaky.</p>		
<p>Žák uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví.</p>	<p>Žák porovná kulturu Mezopotámie a Egypta, objasní rozdíl mezi pyramidou a zikkuratem.</p>		<p>Občanská výchova - kulturní život (rozmanitost kulturních projevů)</p>
<p>Žák porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie.</p>	<p>Žák popíše polohu Řecka a tamní přírodní podmínky (hory, blízkost moře).</p> <p>Žák rozlišuje hlavní období dějin starověkého Řecka (starověká Kréta, temná staletí, velká kolonizace, řecko–perské války, říše Alexandra Makedonského).</p> <p>Žák popíše způsob života lidí na starověké Krétě.</p> <p>Žák vysvětlí vztah mezi pověstí a historickou událostí (na příkladu Trojské války).</p>	<p>Antické Řecko - starověká Kréta - temná staletí (bohové a hrdinové) - velká kolonizace - demokratická společnost - řecko-perské války - řecká kultura - říše Alexandra Makedonského</p>	<p>Zeměpis - krajinná sféra - regiony světa</p>
	<p>Žák na příkladu Sparty a Athén porovná dva různé způsoby uspořádání společnosti v řeckých městských státech.</p> <p>Žák uvede shody a rozdíly v uspořádání společnosti ve starověkém Řecku a v orientálních říších (na příkladu Perské říše).</p>		<p>Český jazyk a literatura - základy literární teorie a historie</p> <p>Občanská výchova - principy demokracie (znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu)</p>
<p>Žák demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci (...)</p>	<p>Žák uvede jména některých bohů a hrdinů ze starých řeckých bájí a pověstí.</p>		<p>Občanská výchova - kulturní život (rozmanitost kulturních projevů)</p>
	<p>Žák popíše a rozliší různé styly řeckého stavitelství (dórský, iónský, korintský).</p>		<p>Výtvarná výchova - typy vizuálně obrazných vyjádření</p>
	<p>Žák posoudí přínos řecké civilizace v oblasti tělesné kultury a sportu.</p>		<p>Tělesná výchova - historie a současnost sportu</p>

	<p>Žák vypráví o všedním životě lidí ve starověkém Řecku.</p>		
<p>Žák porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie.</p>	<p>Žák popíše polohu Apeninského poloostrova a zhodnotí význam Středozemního moře pro rozvoj dálkového obchodu ve starověku.</p> <p>Žák uvede souvislost mezi řeckou a římskou kulturou (řecké osady na italském území; náboženství).</p> <p>Žák rozliší hlavní období dějin starověkého Říma (království, republika, císařství) a vysvětlí rozdíly mezi jednotlivými způsoby vlády, které se v dějinách starověkého Říma vystřídaly.</p>	<p>Říše římská</p> <ul style="list-style-type: none"> - řeckořímská civilizace - Řím v dobách králů - římská republika - Řím císařů - obchod ve starověkém Středomoří - římská kultura - počátky křesťanství - pád Říma 	<p>Zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> - regiony světa <p>Občanská výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - právní základy státu (znaky státu, typy a formy státu)
<p>Žák demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem.</p>	<p>Žák vysvětlí souvislost mezi územním rozmachem římské říše a dobře organizovanou římskou armádou a úředním aparátem.</p> <p>Žák zhodnotí úroveň římské techniky a její civilizační přínos (inženýrské stavby – silnice, akvadukty).</p> <p>Žák vysvětlí vznik křesťanství a objasní proměnu jeho postavení v Římské říši.</p> <p>Žák objasní souvislost mezi společenskými a etnickými změnami v Evropě a zánikem Římské říše.</p>		<p>Občanská výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - kulturní život (rozmanitost kulturních projevů)

Sekunda

DĚJEPIS

Očekávaný výstup RVP (žák)	Školní výstup (žák)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
Žák popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států.	Žák vysvětlí příčiny, průběh a následky procesu stěhování národů a popíše způsob života starých Germánů a Slovanů v tomto období.	Raný středověk – stěhování národů – křesťanská Evropa – společnost v raném středověku – Germáni a Slované – Franská říše – Byzantská říše – Kyjevská Rus – arabská, normanská a maďarská expanze – Svatá říše římská – Velkomoravská říše – počátky českého státu – románské umění	Občanská výchova - zásady lidského soužití (dělba práce a činností, výhody spolupráce lidí) Občanská výchova - právní základy státu (znaky státu, typy a formy státu)
Žák porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti.	Žák uvede hlavní příklady významných státních útvarů v západní i východní Evropě (Franská říše, Byzantská říše, středověká Anglie, Kyjevská Rus), popíše jejich polohu, porovná způsob vlády a uspořádání společnosti v uvedených státech. Žák popíše a porovná průběh arabských, normanských a maďarských nájzdů a na příkladech zasažených zemí (např. Španělsko, Franská říše, Anglie, Velká Morava) zhodnotí jejich dopady na další vývoj raně středověké Evropy.		Zeměpis - regiony světa (náboženské oblasti, kulturní oblasti)
Žák vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám.	Žák uvede hlavní odlišnosti křesťanství oproti předchozím náboženským systémům (např. řecký a římský polytheismus, judaismus), objasní vztah mezi středověkou církví a vzdělaností v Evropě, vysvětlí příčiny sporu mezi křesťanským Západem a Východem a uvede tento spor do souvislosti se vznikem katolické a pravoslavné církve.		Občanská výchova - kulturní život (rozmanitost kulturních projevů)
Žák objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech. Žák ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury.	Žák objasní vztahy mezi Velkou Moravou a východofranskou říší. Žák posoudí význam cyrilometodějské mise pro rozvoj slovanské kultury (vzdělanosti). Žák popíše proces sjednocení přemyslovských Čech, vysvětlí vztah mezi knížetem a dalšími vrstvami obyvatelstva. Žák objasní vztahy mezi českým státem a Svatou říší římskou v raném středověku a doloží je na příkladech prvních dvou českých králů.		Český jazyk a literatura - literární druhy a žánry (hlavní vývojová období národní a světové literatury)

	<p>Žák uvede hlavní znaky románského umění a na příkladech rozliší typické románské stavby (rotunda, bazilika) od budov vystavěných v jiném slohu.</p>		<p>Občanská výchova - kulturní život (kulturní hodnoty) - naše obec, region, kraj (ochrana kulturních památek)</p>
<p>Žák vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám.</p>	<p>Žák uvede příčiny, popíše průběh, posoudí výsledky a objasní význam křížových výprav do Svaté země.</p>	<p>Vrcholný a pozdní středověk</p> <ul style="list-style-type: none"> - život ve městech a na venkově - rytířská kultura - reconquista a křížové výpravy do Svaté země - gotická kultura - stoletá válka - český stát za vlády posledních Přemyslovců a Lucemburků - husitské Čechy - český stát za vlády Jiřího z Poděbrad a Jagellonců 	<p>Zeměpis - regiony světa</p>
	<p>Žák objasní význam rytířství pro rozvoj západoevropské kultury, charakterizuje rytířský způsob boje a uvede hlavní vlastnosti, které měl splňovat středověký rytíř (odvaha, čest, šlechtnost, štědrost a podobně).</p>		<p>Občanská výchova - kulturní život (kulturní hodnoty, kulturní tradice) - vnitřní svět člověka (systém osobních hodnot) - zásady lidského soužití (morálka a mravnost)</p>
<p>Žák objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech.</p>	<p>Žák popíše a porovná rozsah českých zemí za vlády Přemyslovců a Lucemburků.</p>		<p>Občanská výchova - naše vlast (významné osobnosti)</p>
	<p>Žák popíše proces hospodářského rozvoje a doosídlování českého území (s důrazem na venkovskou kolonizaci a vznik měst západního typu) za vlády posledních Přemyslovců.</p>		<p>Zeměpis - krajina (přírodní a společenské prostředí, typy krajin)</p>
	<p>Žák uvede souvislosti mocenského zápasu mezi Anglií a Francií s českými dějinami (účast Jana Lucemburského ve stoleté válce).</p>		<p>Občanská výchova - naše vlast (významné osobnosti)</p>
<p>Žák vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život.</p>	<p>Žák uvede příčiny vzniku husitského hnutí, popíše průběh husitských válek a posoudí jejich důsledky (s důrazem na výsledky jednání církevního koncilu v Basileji).</p>		<p>Český jazyk a literatura - hlavní vývojová období národní a světové literatury</p>
	<p>Žák uvede hlavní znaky gotiky a na příkladech rozpozná typické gotické prvky (lomený oblouk, opěrný systém).</p>		<p>Občanská výchova - naše vlast (významné osobnosti)</p>
<p>Žák ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury.</p>			<p>Občanská výchova - kulturní život (kulturní hodnoty)</p>

<p>Žák popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky.</p>	<p>Žák popíše objevné cesty významných mořeplavců 15. – 16. století a na příkladech vysvětlí důsledky střetu civilizací.</p>	<p>Raný novověk</p> <ul style="list-style-type: none"> – renesance – reformace – objevné plavby – Evropa a český stát v 16. a na počátku 17. století – české stavovské povstání – třicetiletá válka 	<p>Zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> - regiony světa (světadíly, oceány) <p>Český jazyk a literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> - hlavní vývojová období národní a světové literatury
<p>Žák vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky.</p>	<p>Žák vysvětlí pojem humanismus v jeho širším i užším smyslu a objasní význam vynálezu knihtisku pro rozšiřování nových myšlenek.</p> <p>Žák uvede a porovná různé přístupy k nápravě církve (Lutherova reformace, katolická reformace – tridentský koncil, Jezuité).</p>		
<p>Žák objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie.</p>	<p>Žák charakterizuje hospodářské, politické a náboženské poměry v českých zemích po nástupu Habsburků.</p> <p>Žák popíše způsob vlády v české předbělohorské stavovské monarchii a uvede významné konflikty mezi panovníkem a stavy.</p>		<p>Občanská výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - právní základy státu (typy a formy státu)
<p>Žák objasní příčiny vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky.</p>	<p>Žák objasní příčiny třicetileté války a vysvětlí mocenské uspořádání Evropy po uzavření vestfálského míru.</p>		

Tercie

DĚJEPIS

Očekávaný výstup RVP (žák)	Školní výstup (žák)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
<p>Žák na příkladech evropských dějin konkretizuje pojmy absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus.</p> <p>Žák rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek.</p> <p>Žák vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti.</p> <p>Žák na příkladech evropských dějin konkretizuje pojmy absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus.</p> <p>Žák rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek.</p>	<p>Žák vysvětlí vztah mezi králem a parlamentem v Anglii.</p> <p>Žák uvede na příkladech Francie a v Ruska charakteristické znaky absolutismu ve v 17. a 18. století.</p> <p>Žák vysvětlí příčiny upevnění nevolnictví v českých zemích po třicetileté válce.</p> <p>Žák uvede charakteristické znaky barokní architektury a výtvarného umění.</p> <p>Žák uvede příklady významných barokních staveb na našem území.</p> <p>Žák charakterizuje způsob života šlechty, poddaných a obyvatel měst v době baroka.</p> <p>Žák uvede příklady významných vědeckých objevů 17. – 18. století a uvede je do souvislosti s rozvojem techniky v tomto období.</p> <p>Žák vysvětlí vztah mezi rozvojem vědy a techniky a vznikem osvícenského racionalismu.</p> <p>Žák vysvětlí na příkladech reformy Marie Terezie a Josefa II. pojem osvícenský absolutismus.</p> <p>Žák objasní význam sedmileté války pro velmocenské uspořádání Evropy a světa v 18. stol.</p> <p>Žák uvede charakteristické znaky klasicismu ve výtvarném umění a architektuře.</p> <p>Žák uvede souvislost mezi klasicismem, osvícenstvím a antickými vzory.</p>	<p>Novověk – 17. a 18. století</p> <ul style="list-style-type: none"> – revoluce v Anglii – absolutismus ve Francii a v Rusku – české země v době pobělohorské – kultura baroka – osvícenství a rozvoj vědy a techniky v 17. – 18. století – osvícenský absolutismus – válečné konflikty v 18. století – klasicismus – americká revoluce – Velká francouzská revoluce 	<p>Občanská výchova - právní základy státu (znaky státu, typy a formy státu)</p> <p>Zeměpis - regiony světa</p> <p>Občanská výchova - kulturní život (kulturní hodnoty) - naše obec, region, kraj (ochrana kulturních památek)</p> <p>Fyzika - Energie (obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie)</p> <p>Občanská výchova - právní základy státu (znaky státu, typy a formy státu) - naše vlast (významné osobnosti)</p> <p>Občanská výchova - kulturní život (kulturní hodnoty)</p>

Žák objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé.

Žák objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé.

Žák na vybraných příkladech demonstruje základní politické proudy.

Žák charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin; uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích.

Žák vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií.

Žák objasní postavení severoamerických kolonií vůči Velké Británii.

Žák uvede hlavní události americké revoluce a objasní význam vzniku Spojených států jako prvního moderního demokratického státního útvaru.

Žák objasní příčiny Velké francouzské revoluce, uvede její hlavní události a zhodnotí její výsledky.

Žák uvede směry francouzské expanze za vlády Napoleona I. a objasní příčiny porážky Francie v napoleonských válkách.

Žák uvede příklady revolucí ve 20. a 30. letech 19. století inspirovaných událostmi ve Francii.

Žák objasní příčiny revolucí v roce 1848 a uvede souvislost mezi hlavními moderními myšlenkovými směry a požadavky revolučních sil.

Žák vysvětlí souvislost mezi revolučním děním v Evropě a v českých zemích.

Žák zhodnotí postavení Velké Británie jako průmyslové velmoci 19. století a vyjmenuje významné součásti britského koloniálního panství.

Žák objasní význam sjednocení Itálie a Německa.

Žák popíše průběh a posoudí důsledky ozbrojených konfliktů Německa s jeho sousedy (Rakousko–Uhersko, Francie).

Žák na příkladu krymské války objasní vztah mezi západními mocnostmi a Ruskem.

Žák objasní příčiny občanské války v USA a zhodnotí význam jejího výsledku pro další rozvoj této země.

Občanská výchova
- právní základy státu (typy a formy státu)
- principy demokracie (znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu)
- lidská práva

Novověk – 19. století

– napoleonské války
– moderní myšlenkové směry v 19. století
– revoluce v roce 1848
– viktoriánská Anglie
– francouzské císařství a republika
– sjednocení Itálie a

Německa
– Rusko v 19. století, krymská válka
– Spojené státy americké v 19. století, občanská válka
– věda a technika v 19. století, rozvoj průmyslu
– sociální hnutí
– moderní umělecké směry na přelomu 19. a 20. století
– Rakousko–Uherská monarchie
– politický a kulturní život v českých zemích
- Češi a Němci na přelomu 19. a 20. století

Zeměpis
- regiony světa

Občanská výchova
- právní základy státu (typy a formy státu)

Žák vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti.

Žák uvede příklady významných vědeckých objevů učiněných v 19. století.

Žák objasní vztah mezi rozvojem vědy a techniky a uvede příklady důležitých technických vynálezů 19. století.

Žák popíše proměny společnosti ve 2. polovině 19. století, uvede souvislost mezi rozvojem průmyslové výroby, naléhavostí sociálních problémů a rozvojem moderního sociálního hnutí.

Žák porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů.

Žák popíše dualistické uspořádání Rakousko-Uherské monarchie.

Žák objasní vztah mezi Čechy a Němci v českých zemích v závěru 19. a na počátku 20. století.

Žák charakterizuje českou politickou reprezentaci na přelomu 19. a 20. století, uvede její hlavní směry a představitele.

Žák rozpozná projevy národní myšlenky v české kultuře 2. poloviny 19. století.

Žák rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele.

Žák vysvětlí rozdíly mezi akademickým uměním a moderními uměleckými směry. Uvede významné moderní umělce.

Fyzika
- Energie
(obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie)

Občanská výchova
- lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen
- principy demokracie – politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam

Občanská výchova
- naše vlast (pojem vlasti a vlastenectví; významné osobnosti)
- principy demokracie – politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam

Výtvarná výchova
– záměry tvorby a proměny obsahu vizuálně obrazných vyjádření děl výtvarného umění

Očekávaný výstup RVP (žák)	Školní výstup (žák)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
Žák na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky.	Žák uvede záminku a vysvětlí skutečné příčiny 1. světové války. Žák uvede příklady významných mocností, které se do války zapojily. Žák objasní pojem zákopová válka a uvede příklady nových zbraní. Žák vysvětlí změny v uspořádání Evropy po 1. světové válce.	První světová válka – mezinárodní vztahy v předvečer 1. světové války – příčiny a průběh první světové války – revoluce v Rusku v roce 1917 – závěr 1. světové války, Versailleský systém	Český jazyk a literatura – literární historie, literární druhy a žánry (válečná literatura) Chemie – využívání chemických látek v praxi (chemické bojové látky)
Žák zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí.	Žák objasní vztah mezi vznikem samostatného čs. státu a domácím a zahraničním odbojem Čechů a Slováků za války. Žák popíše život lidí v meziválečném Československu. Žák porovná politický systém meziválečné ČSR s politickým systémem ČR.	Vznik Československa – česká společnost za 1. světové války – Masarykova zahraniční akce a vznik ČSR – Československá republika – politický systém, hospodářství, kultura	Občanská výchova – státní svátky – Den vzniku samostatného československého státu Občanská výchova – politický systém ČR
Žák rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů. Žák charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu.	Žák vysvětlí příčiny a popíše projevy hospodářské krize na přelomu 20. a 30. let. Žák vysvětlí vztah mezi hospodářskou a politickou situací v meziválečné Evropě a nástupem totalitních systémů ve vybraných evropských zemích. Žák vysvětlí příčiny vybraných mezinárodních ozbrojených konfliktů ve 30. letech. Žák uvede příklady významných objevů a vynálezů z meziválečného období.	Svět ve 20. a 30. letech – občanská válka v Rusku, SSSR ve 20. letech – Evropa ve 20. letech 20. století, fašismus v Itálii – světová hospodářská krize a její důsledky – nacismus v Německu – SSSR v 30. letech 20. století, stalinismus – ozbrojené konflikty ve 30. letech 20. století – věda, technika a kultura meziválečného období	
Žák zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí.	Žák uvede příklady projevů hospodářské krize v ČSR. Žák posoudí postavení německé menšiny v meziválečné ČSR. Žák posoudí podíl jednotlivých mocností na rozbití Československa.	Krise Československé republiky – hospodářská krize v ČSR – sudetoněmecká otázka – Mnichovská dohoda a její důsledky – druhá republika	Občanská výchova – národnostní menšiny na našem území

<p>Žák na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky.</p>	<p>Žák objasní příčiny 2. světové války a vysvětlí, z jakých důvodů jednotlivé mocnosti do války vstoupily.</p> <p>Žák stručně popíše průběh války v Evropě i v mimoevropských oblastech s důrazem na klíčové události.</p> <p>Žák objasní, jaký význam mělo spojení mezi západními mocnostmi a SSSR pro vítězství nad Německem a Japonskem.</p>	<p>Druhá světová válka</p> <ul style="list-style-type: none"> – nástup německé agrese, počátek 2. světové války – bitva o Británii, napadení SSSR – expanze Japonska, válka v Tichomoří – život v okupované Evropě, válečné zločiny – obrat ve válce – otevření druhé fronty – jednání o poválečném uspořádání světa – porážka Německa a Japonska 	<p>Český jazyk a literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – literární historie, literární druhy a žánry (válečná literatura) <p>Fyzika, chemie</p> <ul style="list-style-type: none"> – jaderná zbraň, štěpná reakce
<p>Žák na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv.</p>	<p>Žák uvede příklady válečných zločinů s důrazem na páchaní genocidy nacistickým Německem.</p>	<p>České země za druhé světové války</p> <ul style="list-style-type: none"> – Protektorát Čechy a Morava – domácí a zahraniční odboj – osvobození 	<p>Občanská výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> – státní svátky – Den boje za svobodu a demokracii – státní svátky – Den vítězství
<p>Žák vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků.</p>	<p>Žák vysvětlí postavení Protektorátu Čechy a Morava vůči nacistickému Německu.</p> <p>Žák uvede příklady perzekucí, jimž byli obyvatelé českých zemí vystavováni.</p> <p>Žák uvede do souvislosti činnost domácího a zahraničního odboje.</p>	<p>Poválečné uspořádání světa</p> <ul style="list-style-type: none"> – Evropa a USA po 2. světové válce, vznik OSN – počátek studené války – studená válka v Asii, korejská válka – roztržka mezi SSSR a Jugoslávií – vznik NATO a Varšavské smlouvy – dekolonizace, vývoj v rozvojových zemích 	<p>Občanská výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> – mezinárodní organizace, OSN
<p>Žák vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce. Žák posoudí postavení rozvojových zemí.</p>	<p>Žák popíše poválečné uspořádání Evropy a světa, popíše, jak bylo rozděleno Německo a jak byly potrestány válečné zločiny.</p> <p>Žák vysvětlí pojem studená válka, uvede příklady oblastí světa, v nichž se nacházela ohniska napětí.</p> <p>Žák objasní důvody vzniku vojenských integračních seskupení – NATO a VS.</p> <p>Žák objasní pojem dekolonizace a uvede příklady kolonií, které získaly politickou nezávislost na evropských mocnostech.</p>	<p>Československo po 2. světové válce</p> <ul style="list-style-type: none"> – obnovení ČSR, odsun Němců – ČSR v I. 1945 – 1947 – únor 1948 – společnost a kultura v poválečné ČSR 	<p>Občanská výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> – mezinárodní organizace, NATO <p>Zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> – politická, bezpečnostní a hospodářská seskupení (integrace) států
	<p>Žák vysvětlí příčiny zahraničněpolitické orientace poválečné ČSR na SSSR.</p> <p>Žák na příkladu odsunu Němců z ČSR posoudí vhodnost či nevhodnost uplatňování principu kolektivní viny.</p> <p>Žák posoudí, zda k převzetí moci v zemi komunistickou stranou v únoru 1948 došlo v souladu s tehdejší legislativou.</p>		

<p>Žák vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků.</p>	<p>Žák objasní příčiny evropské integrace a uvede název prvního integračního seskupení.</p>	<p>Svět v 50. a 60. letech</p> <ul style="list-style-type: none"> – USA a západní Evropa v 50. letech, počátky evropského integračního procesu – SSSR po smrti Stalina, nástup Chruščova – berlínská krize – karibská krize – konflikt na Blízkém východě – věda a kultura po válce 	<p>Občanská výchova – evropská integrace</p> <p>Zeměpis – politická, bezpečnostní a hospodářská seskupení (integrace) států</p>
<p>Žák vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce.</p>	<p>Žák popíše změny, k nimž došlo v mezinárodních vztazích po nástupu N.S. Chruščova.</p> <p>Žák uvede příklady významných mezinárodních konfliktů v průběhu 60. let.</p>	<p>Československo v 60. letech</p> <ul style="list-style-type: none"> – Československo na přelomu 50. a 60. let, ČSSR – reformní proces v ČSSR, Pražské jaro 1968 – potlačení reformního procesu, nástup normalizace 	
	<p>Žák uvede příklady změn, které přinesla ústava z roku 1960, posoudí postavení komunistické strany a popíše nové státní symboly.</p>		
	<p>Žák vysvětlí příčiny reformního procesu v ČSSR v 60. letech a uvede příklady navrhovaných reforem.</p>		
	<p>Žák uvede vztah mezi snahou o zastavení reformního procesu a invazí vojsk pěti zemí VS na území ČSSR.</p>		
<p>Žák vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce.</p>	<p>Žák popíše proces pokračování a prohlubování evropské integrace ve sledovaném období.</p>	<p>Svět v 70. a 80. letech</p> <ul style="list-style-type: none"> – USA a západní Evropa v 70. – 80. letech – SSSR v éře Brežněva – jednání o omezení strategických zbraní – Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě – reformy v SSSR, glasnosť a perestrojka – revoluce v zemích střední a východní Evropy 	<p>Občanská výchova – evropská integrace</p> <p>Zeměpis – politická, bezpečnostní a hospodářská seskupení (integrace) států</p>
<p>Žák vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků.</p>	<p>Žák uvede příklady opatření, která měla vést ke zmírnění napětí mezi soupeřícími velmocemi.</p>		
	<p>Žák objasní příčiny a význam reforem v SSSR ve 2. pol. 80. let.</p>		
	<p>Žák uvede příklady zemí střední a východní Evropy, v nichž došlo k revolucím na přelomu 80. a 90. let.</p>		
	<p>Žák charakterizuje stav společnosti ČSSR v období normalizace.</p>	<p>Československo v 70. – 90. letech; vznik ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> – společnost a kultura v ČSSR v 70. – 80. letech – sametová revoluce – vznik samostatné ČR, proces transformace 	<p>Občanská výchova – státní svátky – Den boje za svobodu a demokracii – státní svátky – Den obnovy samostatného českého státu – členství ČR v Evropské unii a v NATO – hospodaření –</p>
	<p>Žák popíše průběh událostí, které vedly ke svržení totalitního režimu.</p>		
	<p>Žák uvede hlavní cíle a nástroje ekonomické transformace.</p>		
	<p>Žák posoudí příčiny rozpadu ČSFR a vzniku samostatné ČR a popíše průběh začleňování ČR do integračních seskupení (NATO, EU).</p>		

Žák prokáže základní orientaci v problémech současného světa.

Žák uvede příklady významných mezinárodních konfliktů 90. let.

Současný svět

– svět po studené válce
– věda a technika na přelomu 20. a 21. století

úloha státu v tržní ekonomice

Občanská výchova

– globální problémy

Zeměpis

– globalizační společenské, politické a hospodářské procesy